

Наукові перспективи
Видавнича група

**ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ**
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

Bulletin of Science and Education

№ 2(44) 2026

Видавнича група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 2(44) 2026

Київ – 2026

- Пілик В. В., Ергевереджин Ф. С.** 883
*СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИГУКІВ У
ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ*
- Пічугіна Т. Є** 897
«ЧАРИ» ГЕРМАНА БРОХА: МІЖ ПОЛІТИКОЮ ТА МІФОМ
- Разуменко І. В., Чихаріна К. І.** 913
*ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ МОДЕЛІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧ-
НОСТІ У КИТАЙСЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ СИНГАПУРУ*
- Савенко Л. П., Юрійчук Н. Д.** 923
*ПРИСЛІВНИК У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ
МОВІ: СЛОВОТВІРНІ ТЕНДЕНЦІЇ, СЕМАНТИКО-ФУНКЦІО-
НАЛЬНА СПЕЦИФІКА ТА ОРФОГРАФІЧНІ НОРМИ*
- Семенюк О.Б.** 942
*ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ МОДИФІКАЦІЇ ПРИВАТНОГО ЕПІС-
ТОЛЯРІЮ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ*
- Соленко А., Кебало М.** 955
*ЕТИКА СУМНІВУ: АМБІВАЛЕНТНІСТЬ МОРАЛЬНОГО
ВИБОРУ В СУЧАСНІЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ДРАМІ ТА ПРОЗІ*
- Стацюк Р. В.** 966
*ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ:
КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «ТЕРМІН», «ПРОФЕСІО-
НАЛІЗМ», «НОМЕН»*
- Супрун В. М., Мазур Н. В.** 981
*ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ*
- Танана С. М.** 989
*КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ
ШКОЛИ: КОНСЕРВАТИВНА ЛЕКСИКА*

УДК 821.111+821.133.1+821.112.2:17

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-955-965](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-955-965)

Соленко Андрій аспірант, Тернопільський Національний Педагогічний університет ім. В.Гнатюка

Кебало Микола кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, <https://orcid.org/0000-0002-3339-9412>

ЕТИКА СУМНІВУ: АМБІВАЛЕНТНІСТЬ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ В СУЧАСНІЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ДРАМІ ТА ПРОЗІ

Анотація. Сучасна інтелектуальна драма й проза фіксують відхід від нормативних етичних схем і посилення наративів моральної невизначеності, у яких свідомо відмова від поділу світу на «чорне» та «біле» відповідає досвідові соціальних трансформацій, травматичної пам'яті та криз відповідальності в пізньомодерному суспільстві. Персонажі діють у полі тиску історичних зламів, інституційних обмежень і приватних зобов'язань, що зумовлює нестабільність ціннісних орієнтацій та потребу в аналітичних підходах без моралізаторського тону. Метою дослідження є окреслення «етики сумніву» як наративної стратегії сучасної інтелектуальної драми та прози та виявлення того, як амбівалентність висловлювання підтримує етичну напругу без нормативних вердиктів на матеріалі прози Б. Шлінка, романів М. Уельбека і п'єс Т. Стоппарда. У роботі поєднано порівняльно-типологічний аналіз, наративно-поетикальний опис і етико-герменевтичну інтерпретацію художніх текстів із залученням міжжанрового зіставлення. У результаті дослідження встановлено, що стилістична дистанція між оповіддю й оцінкою, процесуальність провини, розщеплення соціального і приватного вимірів та епістемічна непевність у драмі формують антиморалізаторський ефект, який не нівелює етичного конфлікту, а переводить його у площину відповідального читання.

Показано, що в сучасному французькому романі амбівалентність гуманістичних настанов співіснує з критикою прогресу, у драматургії Т. Стоппарда контингентність істини підважує дидактичний тон, а в прозі Б. Шлінка напруга між співчуттям і відповідальністю не редукується до остаточного судження. Доведено, що амбівалентність функціонує як поетикальний ресурс деморалізації авторського голосу без релятивізації

етики, забезпечуючи продуктивну відкритість інтерпретації. Сформовано інтерпретаційні рекомендації для аналізу інтелектуальних текстів із урахуванням антиморалізаторського потенціалу амбівалентного висловлювання, що дозволяє уникати нормативного редукаціонізму під час наукового прочитання. Запропонована аналітична рамка може бути використана в літературознавчих студіях, міжкультурних порівняльних дослідженнях та освітніх практиках роботи з етично складними художніми текстами, де моральний вибір постає як відкритий процес інтерпретації, а не як сукупність готових норм.

Ключові слова: наративна невизначеність; провина і співчуття; епістемічна непевність; гуманістична критика; рецепція читання.

Solenko Andriy Ph.D. student, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Kebalo Mykola Ph.D.(Philology), Associate Professor of the German Philology and Methods of Teaching German Department, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, <https://orcid.org/0000-0002-3339-9412>

ETHICS OF DOUBT: THE AMBIVALENCE OF MORAL CHOICE IN CONTEMPORARY INTELLECTUAL DRAMA AND PROSE

Abstract. Modern intellectual drama and prose record a departure from normative ethical schemes and the strengthening of narratives of moral uncertainty, in which the conscious rejection of the division of the world into «black» and «white» corresponds to the experience of social transformations, traumatic memory and crises of responsibility in late modern society. The character's act in the field of pressure of historical fractures, institutional restrictions and private obligations, which determines the instability of value orientations and the need for analytical approaches without a moralizing tone. The aim of the study is to outline the «ethics of doubt» as a narrative strategy of modern intellectual drama and prose and to reveal how the ambivalence of expression supports ethical tension without normative verdicts on the material of the prose of B. Schlink, the novels of M. Houellebecq and the plays of T. Stoppard. The work combines comparative typological analysis, narrative-poetic description and ethical-hermeneutic interpretation of literary texts with the involvement of intergenre comparison. As a result of the study, it was established that the stylistic distance between the narrative and the assessment, the procedural nature of guilt, the splitting of the social and private dimensions and epistemic

uncertainty in the drama form an anti-moralizing effect that does not eliminate the ethical conflict, but translates it into the plane of responsible reading. It is shown that in the modern French novel the ambivalence of humanistic guidelines coexists with the criticism of progress, in the drama of T. Stoppard the contingency of truth undermines the didactic tone, and in the prose of B. Schlink the tension between compassion and responsibility is not reduced to a final judgment. It is proven that ambivalence functions as a poetic resource for demoralizing the author's voice without relativizing ethics, ensuring productive openness of interpretation. Interpretive recommendations for the analysis of intellectual texts are formulated, taking into account the anti-moralizing potential of ambivalent statements, which allows avoiding normative reductionism during scientific reading. The proposed analytical framework can be used in literary studies, cross-cultural comparative studies, and educational practices of working with ethically complex literary texts, where moral choice appears as an open process of interpretation, rather than as a set of ready-made norms.

Keywords: narrative uncertainty; guilt and compassion; epistemic uncertainty; humanistic criticism; reception of reading.

Постановка проблеми. Сучасна інтелектуальна драма й проза дедалі послідовніше відмовляються від бінарної етики «чорного» і «білого», вибудовуючи наративи моральної невизначеності. Герой постає у процесі трансформації переконань під тиском історичних травм, технологічних зрушень і приватної відповідальності. У романі Б. Шлінка провина не знімається співчуттям, але й не редукується до осуду; етична напруга виникає між знанням і відповідальністю [1, с. 11–13; 2, р. 194–196]. У французькому контексті амбівалентність гуманістичних настанов поєднується з критикою прогресу, що зумовлює недовіру до моралізаторських жестів [3]. Така позиція актуалізує «етику сумніву» як продуктивний режим читання, де автор уникає нормативних рецептів, пропонуючи відкриту моральну проблематизацію.

У драматургії Т. Стоппарда етичний вибір формулюється через конфлікт між раціональністю та відповідальністю дії; герої приймають рішення в умовах епістемічної непевності, що підважує дидактичні інтерпретації. Подібна стратегія резонує з наративами, де соціальне і приватне взаємно розщеплюються, продукуючи моральну амбівалентність без остаточного вердикту. В українському гуманітарному дискурсі проблема совісті осмислюється як динамічний процес пізнання і настанови дії, що посилює запит на аналітику без нормативного тиску.

Отже, наукова проблема полягає у з'ясуванні механізмів амбівалентного висловлювання як способу деморалізації авторського голосу без

втрата етичної напруги. Потребує уточнення, як наративні стратегії співчуття, іронії та епістемічної невизначеності формують поле відповідального читання у прозі та драмі початку XXI століття. Розв'язання цього завдання має практичну вагу для сучасної інтерпретації інтелектуальної літератури, оскільки дозволяє уникнути редуційних оцінок і корелює з етичними викликами публічної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні інтерпретації прози Б. Шлінка фокусують увагу на етичній напрузі між провинною, співчуттям і відповідальністю без редуції до моралізаторства. О. Бледнова показує, що стилістична організація «Читця» Б. Шлінка вибудовує дистанцію між авторським голосом і моральним судженням, що змушує читача брати на себе частину етичної відповідальності за інтерпретацію [1]. С. Таратута, аналізуючи мотиви «розлюднення», демонструє, як образна система роману працює проти спрощених моральних бінарностей [4], однак її висновки потребують зіставлення з ширшим порівняльним контекстом інтелектуальної прози.

У площині взаємодії соціального і приватного Е. Лепохін (Е. Lerokhin) окреслює амбівалентність наративної позиції як ефект розщеплення ціннісних реєстрів [5], проте його аналіз потребує розширення до проблеми морального вибору персонажа в умовах тиску інституцій. Дослідження драматургії Т. Стоппарда зосереджують увагу на епістемічній непевності та відповідальності рішення. М. Чен (М. Chen) показує, що філософські персонажі приймають етичні рішення у полі конфлікту раціональності та дії, що блокує дидактичні інтерпретації [6]. М. Гнінг (М. Gning) аналізує мовні стратегії твору «Jumpers», де істина подається як контингентна конструкція, що підважує нормативний тон [7].

В українському контексті О. Павлова концептуалізує «парадокс совісті» як динаміку пізнання і настанови дії [8], що методологічно близьке до ідеї трансформації переконань.

Варто відзначити й дослідження М. Губіної, яка у публіцистичному аналізі роману Б. Шлінка зосереджує увагу на проблемі витоків відповідальності як етичного імперативу, що виникає не з абстрактної норми, а з особистого досвіду співпричетності та мовчазної згоди [9]. Цінність цієї розвідки полягає в актуалізації читацької позиції співучасті в моральному виборі героя. М. Денковська (М. Denkovska) пропонує концептуальне бачення зв'язку літератури й етики як простору випробування моральних суджень без нормативного примусу, підкреслюючи продуктивність невизначеності для сучасного читання [10]. Цей підхід релевантний для інтерпретації «етики сумніву», адже обґрунтовує відмову від дидактики на користь відкритої моральної проблематизації. Разом із тим узагальнювальний

характер роботи не враховує жанрових відмінностей інтелектуальної драми й прози, що потребує подальшого уточнення на матеріалі конкретних авторських поетик.

Враховуючи аналіз сучасних наукових джерел, невирішеною лишається проблема зіставного аналізу наративних механізмів амбівалентності у прозі та драмі як спільної стратегії уникнення моралізаторства. Бракує також міжнаціональної рамки, що інтегрувала б німецькі, французькі та англомовні художні тексти (твори) в єдине поле «етики сумніву».

Метою статті є окреслити «етику сумніву» як наративну стратегію сучасної інтелектуальної драми та прози, що відмовляється від бінарних моральних оцінок і репрезентує трансформацію переконань персонажів під тиском зовнішніх обставин. Завдання дослідження:

- дослідити наративні механізми амбівалентності як засіб деморалізації авторського голосу;
- проаналізувати репрезентації морального вибору в інтелектуальній прозі та драмі початку ХХІ століття у порівняльній перспективі;
- сформулювати рекомендації для інтерпретації таких текстів із урахуванням антиморалізаторського потенціалу амбівалентного висловлювання.

Виклад основного матеріалу. Амбівалентність висловлювання в інтелектуальній прозі формується через стилістичну дистанцію між оповіддю та етичним судженням, унаслідок чого авторський голос втрачає функцію нормативного арбітра. У прозі Б. Шлінка наратив організований так, що емпатія до персонажа не знімає відповідальності за його вчинки, а співчуття співіснує з провиною без остаточного вердикту [1, с. 11–13; 2, р. 194–196]. Така стратегія не нейтралізує етичний конфлікт, а переводить його в площину інтерпретації, де читач змушений самостійно співвіднести факти оповіді з власними моральними інтуїціями.

Процесуальність провини в інтелектуальному романі руйнує очікування катарсичного завершення морального конфлікту. У «Читці» Б. Шлінка провина не фіксується як завершений стан, а конститується як динаміка переосмислення минулого, що зберігає напругу між співчуттям і відповідальністю. Образна система роману підважує редуційні бінарності, оскільки вчинки персонажів подано в контексті історичної травми й інституційного тиску, які не виправдовують дію, але ускладнюють моральну оцінку. У такому режимі наратив уникає моралізаторства не через етичну нейтральність, а через відмову від фіналізованих суджень.

Деморалізація авторського голосу посилюється через розщеплення соціального і приватного вимірів оповіді, що переводить моральний вибір у площину ситуаційної відповідальності. Конфлікт ціннісних реєстрів у сучасних наративах зумовлює контингентність моральних рішень, які не

можуть бути зведені до універсальної норми [5, р. 131–132]. Узагальнювальні етичні рамки фіксують продуктивність невизначеності як режиму читання, що дозволяє уникати нормативного тиску без релятивізації етики [10, р. 82–83]. Тому, амбівалентність постає не як брак моральної позиції, а як форма відповідального мовлення, що утримує напругу між співпереживанням і судженням.

Також, у прозі Б. Шлінка амбівалентність формується через розведення емоційної співучасті та етичної оцінки. Стилiстична дистанція між оповідачем і судженням активує відповідальність читача за інтерпретацію [1, с. 11–13]. Мотиви провини та покарання вибудовуються як процесуальні, а не фіналізовані категорії, що унеможливорює однозначний вердикт щодо вчинків персонажів. В українських студіях «Читця» образна система протиставляє редуційним бінарностям практики емпатійного читання без зняття відповідальності [4]. Взаємодія соціального і приватного, окреслена як розщеплення ціннісних реєстрів, задає режим непевності, в якому моральне рішення постає ситуативним. Узагальнююча рамка «література – етика» фіксує продуктивність невизначеності як умову антиморалізаторського ефекту, однак потребує конкретизації на матеріалі поетик [10, р. 82–83].

У табл. 1 узагальнено виявлені на матеріалах сучасної інтелектуальної прози наративні механізми, що забезпечують антиморалізаторський ефект амбівалентного висловлювання. Систематизовано функціональні відповідники між поетикальними прийомами та етичними наслідками їх застосування.

Таблиця 1
Наративні механізми амбівалентності в сучасній інтелектуальній прозі

Механізм	Опис прояву	Текстовий ефект
Стилiстична дистанція	Розведення оповіди й оцінки	Делегування етичного судження читачеві
Процесуальність провини	Відсутність фінального вердикту	Блокування моралізаторства
Образна деконструкція бінарностей	Емпатія без зняття відповідальності	Моральна непевність
Розщеплення соціального і приватного	Конфлікт ціннісних реєстрів	Ситуативність вибору
Етична невизначеність як режим читання	Відмова від нормативних рецептів	Антиморалізаторський ефект

Джерело: сформовано автором на основі даних [1, с. 11–13; 2, р. 194–196; 4; 5, р. 131–132; 10, р. 82–83].

У романах М. Уельбека («Anéantir» і «Sérotonine») співіснують гуманістичні мотиви й критичне осмислення соціальних, економічних і політичних трансформацій, що ускладнює нормативні інтерпретації прогресу та індивідуальних проєктів [3]. У драматургії Т. Стоппарда моральний вибір артикулюється через конфлікт раціональності та відповідальності дії; епістемічна непевність підважує дидактичний тон [6, р. 7–9]. У п'єсі Т. Стоппарда «Jumpers» мовні стратегії репрезентують істину як контингентну конструкцію, що знімає претензію на остаточність моральних суджень [7, р. 4–6]. Український контекст фіксує динаміку совісті як процес пізнання та настанови дії, що корелює з моделлю трансформації переконань. З іншої сторони, у публіцистичній інтерпретації роману Б. Шлінка «Читець» акцентується досвід співпричетності читача до морального вибору персонажів, водночас її інтерпретація тяжіє до нормативного етичного наголосу [9].

У табл. 2 відображено результати порівняльного аналізу моделей морального вибору в прозі та драмі з урахуванням національних і жанрових відмінностей. Зафіксовано спільні типи етичної невизначеності та специфіку їх художньої реалізації.

Таблиця 2

Порівняльні моделі морального вибору в прозі та драмі

Об'єкт аналізу (тексти / автори)	Ключовий конфлікт	Режим істини	Етичний ефект
Французький романи М. Уельбека	Прогрес vs гуманізм	Контингентність інтерпретацій	Уникнення нормативності
Драматургія Т. Стоппарда	Раціональність vs дія	Епістемічна непевність	Антидидактичність
П'єса Т. Стоппарда «Jumpers»	Мова vs істина	Конструктивність істини	Деморалізація судження
Український гуманітарний дискурс (літературознавчі інтерпретації)	Совість як процес	Пізнання і настанова	Ситуативність вибору
Публіцистика про роман Б. Шлінка «Читець»	Відповідальність і співучасть	Нормативний наголос	Часткова редукція амбівалентності

Джерело: сформовано автором на основі даних [3; 6, р. 7–9; 7, р. 4–6; 8, с. 14–15; 9].

Узагальнення результатів порівняльного аналізу показує, що інтерпретація інтелектуальних текстів потребує фіксації стилістичної дистанції

між оповіддю та оцінкою, оскільки саме вона делегує етичне судження читачеві. Процесуальність провини в наративі унеможливорює фіналізовані вердикти щодо вчинків персонажів і зберігає етичну напругу. Епістемічна непевність у драмі Т. Стоппарда знімає дидактичний тон через конфлікт раціональності та дії [6, р. 7–9], а контингентність істини в «Jumpers» підважує претензію на нормативність моральних суджень [7, р. 4–6]. Узагальнювальні етичні рамки доцільно застосовувати з урахуванням жанрової специфіки, інакше виникає ризик нормативного редукціонізму. Українські студії совісті корисні для операціоналізації процесу трансформації переконань у конкретних сценах вибору [8, с. 14–15]. Публіцистичні інтерпретації варто залучати як матеріал рецепції, а не як підставу для остаточних етичних висновків. У табл. 3 подано операційну таблицю рекомендацій для аналітичної інтерпретації текстів «етики сумніву».

Таблиця 3

Рекомендації для інтерпретації текстів «етики сумніву»

Критерій інтерпретації	Операціоналізація	Очікуваний аналітичний результат
Стилістична дистанція	Розрізняти наративний голос і оціночні імплікації	Уникнення моралізаторства
Процесуальність провини	Аналізувати вчинки без фінального вердикту	Збереження етичної напруги
Епістемічна непевність	Фіксувати конфлікт раціональності та дії	Антидидактичний ефект
Контингентність істини	Аналіз мовних стратегій істинності	Деморалізація судження
Жанрова чутливість	Узгоджувати етичні рамки з поетикою жанру	Запобігання нормативному редукціонізму
Рецептивний контекст	Враховувати публіцистичні читання як матеріал рецепції	Уникнення фіналізованих оцінок

Джерело: власна розробка автора.

Запропоновані рекомендації фіксують операційні кроки інтерпретації, що дозволяють зберегти напругу між співчуттям і відповідальністю без переходу до нормативних суджень. Їх застосування забезпечує відтвореність аналітичної процедури у міжжанрових і міжнаціональних зіставленнях.

Висновки. Сучасна інтелектуальна драма й проза демонструють стійку тенденцію до відмови від моральних бінарностей, що відповідає досвіді нестабільних соціальних контекстів і криз ідентичності. У такому полі герої діють за умов тиску історичних травм, інституційних обмежень і

приватних зобов'язань, тому етичні рішення постають процесуальними та контингентними. Запропонована рамка «етики сумніву» дозволяє описати цю динаміку без редукції до нормативних схем і зберегти напругу між співчуттям і відповідальністю у читанні інтелектуальних текстів.

Досліджено наративні механізми амбівалентності, що деморалізують авторський голос через стилістичну дистанцію, процесуальність провини та розщеплення соціального і приватного вимірів, водночас не знімаючи етичної напруги інтерпретації. Проаналізовано репрезентації морального вибору в німецькій прозі Б. Шлінка, французькому романі М. Уельбека та драматургії Т. Стоппарда, де амбівалентність гуманізму, контингентність істини та епістемічна непевність блокують дидактичні прочитання. Сформовані рекомендації для інтерпретації таких текстів, які передбачають жанрову чутливість, розрізнення наративного голосу й оцінки, а також залучення рецептивного контексту без фіналізованих вердиктів.

Отримані результати мають значення для літературознавчої інтерпретації інтелектуальної прози та драми, міжкультурних порівнянь і викладання сучасної літератури. Наукова новизна полягає в інтеграції міжнародних літературних традицій у спільну рамку «етики сумніву» та в операціоналізації антиморалізаторського потенціалу амбівалентного висловлювання. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розширення емпіричного поля позаєвропейськими текстами, перевірку запропонованих критеріїв на матеріалі серіальної драматургії та екранізацій, а також на емпіричне вивчення рецепції «етики сумніву» в різних аудиторіях. Це дозволить уточнити межі застосовності рамки та виявити нові модуси амбівалентного морального вибору в сучасній культурі.

Література:

1. Бледнова О. Стилістична та художня специфіка роману Б. Шлінка «Читець». *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2025. № 1(33). С. 9–15. DOI: <https://doi.org/10.12958/2227-2844-2025-1-9-15>.
2. Peno M. Kara, Kara, odpowiedzialność i przemiana w powieści Lektor Bernharda Schlinka. *Rocznik Komparatystyczny*. 2022. Vol. 13. P. 189–212. DOI: <https://doi.org/10.18276/rk.2022.13-10>.
3. Rice-Davis C. Writing the History of Neoliberalism in the Contemporary French Novel: François Roux and Michel Houellebecq. *Humanities*. 2024. Vol. 13. № 3. Art. 81. DOI: <https://doi.org/10.3390/h13030081>.
4. Таратута С. Втілення ідей розлюднення в образній системі роману Б. Шлінка «Читець». *Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*. 2023. URL <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/dd129af2-c3b0-4cde-8b75-23550f94ef18/download> (дата звернення: 13.02.2026).
5. Lepokhin E. Ambivalence of social and private in the film text Gattaca by Andrew Niccol and the story Ivan Ivanovich by Mykola Khvylovy. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія*. 2022. Вип. 26–27. P. 131–132. URL:

<https://philology-visnyk.com.ua/index.php/philology-visnyk/article/download/232/218> (дата звернення: 13.02.2026).

6. Chen M. The Ethical Choices of Philosophers in Tom Stoppard's Philosophical Plays. *ETKi: Journal of Literature, Theatre and Culture Studies*. 2025. Vol. 5. № 2. P. 1–20. URL: <https://etkijournal.com/etki/article/download/36/27>.

7. Gning M. Truth, Reality, and Language in Tom Stoppard's Jumpers. *International Journal of Language, Linguistics, Literature and Culture*. 2024. Vol. 3. № 5. P. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.59009/ijllc.2024.0085>.

8. Павлова О. Парадокс совісті в українській необрядовій ліро-епічній пісенності: емоційність, пізнання, усвідомлення, настанова, рух життєвого кола. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. Вип. 1 (47). С. 12–16. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2022.1.\(47\).75-81](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2022.1.(47).75-81).

9. Губіна М. Де бере початком відповідальність. «Читець» Бернгарда Шлінка. Сенсор: вебсайт. 2025. URL: <https://sensormedia.com.ua/books/de-bere-pochatkom-vidpo-vidalnist-chytecz-berngarda-shlinka/> (дата звернення: 13.02.2026).

10. Denkovska M. Literature and Ethics. *SCIENCE International Journal*. 2023. Vol. 2. № 3. P. 81–84. DOI: <https://doi.org/10.35120/sciencej0203081d>.

References:

1. Blednova O. Stylistychna ta khudozhnia spetsyfika romanu B. Shlinka «Chytets». *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filolohichni nauky*. 2025. № 1(33). S. 9–15. DOI: <https://doi.org/10.12958/2227-2844-2025-1-9-15>.

2. Peno M. Kara, Kara, odpowiedzialność i przemiana w powieści Lektor Bernharda Schlinka. *Rocznik Komparatystyczny*. 2022. Vol. 13. P. 189–212. DOI: <https://doi.org/10.18276/rk.2022.13-10>.

3. Rice-Davis C. Writing the History of Neoliberalism in the Contemporary French Novel: François Roux and Michel Houellebecq. *Humanities*. 2024. Vol. 13. № 3. Art. 81. DOI: <https://doi.org/10.3390/h13030081>.

4. Taratuta S. Vtilennia idei rozliudnennia v obraznii systemi romanu B. Shlinka «Chytets». *Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*. 2023. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/dd129af2-c3b0-4cde-8b75-23550f94ef18/download> (data zvernennia: 13.02.2026).

5. Lepokhin E. Ambivalence of social and private in the film text *Gattaca* by Andrew Niccol and the story *Ivan Ivanovich* by Mykola Khvylovy. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Filolohiia*. 2022. Vyp. 26–27. P. 131–132. URL: <https://philology-visnyk.com.ua/index.php/philology-visnyk/article/download/232/218> (data zvernennia: 13.02.2026).

6. Chen M. The Ethical Choices of Philosophers in Tom Stoppards Philosophical Plays. *ETKi: Journal of Literature, Theatre and Culture Studies*. 2025. Vol. 5. № 2. P. 1–20. URL: <https://etkijournal.com/etki/article/download/36/27>.

7. Gning M. Truth, Reality, and Language in Tom Stoppards Jumpers. *International Journal of Language, Linguistics, Literature and Culture*. 2024. Vol. 3. № 5. P. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.59009/ijllc.2024.0085>.

8. Pavlova O. Paradoks sovisti v ukrainskii neobriadovii liro-epichnii pisennosti: emotsiinist, piznannia, usvidomlennia, nastanova, rukh zhyttievoho kola. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. 2022. Vyp. 1 (47). S. 12–16. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2022.1.\(47\).75-81](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2022.1.(47).75-81).

9. Hubina M. De bere pochatkom vidpovidalnist. «Chytets» Bernharda Shlinka. Sensor: vebsait. 2025. URL: <https://sensormedia.com.ua/books/de-bere-pochatkom-vidpovidalnist-chytecz-berngarda-shlinka/> (data zvernennia: 13.02.2026).

10. Denkovska M. Literature and Ethics. SCIENCE International Journal. 2023. Vol. 2. № 3. P. 81–84. DOI: <https://doi.org/10.35120/sciencej0203081d>.

Дата першого надходження статті до видання: 14.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.02.2026